

12e JAARGANG
NUMMER 7
AUGUSTUS 1976

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

*Bij elke bijzondere handeling
gaat het denken aan het doen
vooraf. Bij het handelen van
klassen of massa's blijkt de
betekenis van het handelen
pas achteraf. Hier gaat de
daad vooraf aan het begrip.*

Th. Maassen

DAAD EN GEDACHTE

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

Geen vaste abonnementsprijs

De uitgave zal worden bekostigd uit *vrijwillige bijdragen*

Red. en adm.: Schouw 48-11, Lelystad

Postgiro 307695

NVV-jongeren vroegen aan de bonden:

"WAAROM STEUNEN JULLIE DEZE ARBEIDERS
NIET IN HUN RECHTVAARDIGE STRIJD?"

"Waarom steunen jullie deze arbeiders niet in hun gerechtvaardigde strijd? Waarom kan er op zijn minst geen solidariteitsbetuiging worden gegeven?"

Met die twee vragen richtten elf jonge arbeiders, leden van de afdeling Oss van het NVV-Jongeren-contact en allemaal georganiseerd in bij het NVV aangesloten bonden, zich op 19 maart j.l. schriftelijk tot hun respectievelijke organisaties.

De strijd waarop zij doelden was de staking, die op 2 december 1974 uitbrak in het kleine bedrijf van Transelectron in het Brabantse Uden, een klein elektrotechnisch toeleveringsbedrijfje, waarin op dat tijdstip naast een bedrijfsleider nog zes man personeel werkte. Die zes legden de arbeid neer, omdat eigenaar-direkteur Van Wijngaarden de bepalingen van de c.a.o. niet naleefde. Met de betaling van overuren en vakantiegelden werd de hand gelicht; het recht op snipperdagen was er een wassen neus; loonstrookjes werden niet verstrekt; wat de mensen ontvingen was minder dan waarop ze volgens de c.a.o. recht hadden en de betaling van de pensioenpremies liet op zijn zachtst gezegd te wensen over. Bovendien liet de veiligheid in het bedrijf te wensen over, bleef een lang beloofde loonsverhoging alsmaar achterwege en werd het werktempo te hoog gevonden. Tenslotte verlangden de stakers ook het ontslag van de bedrijfsleider Leyenaar, die hen als werkvee behandelde, tegen elkaar opzette en hen de schuld gaf van door hem gemaakte fouten.

Op 6 december 1974 kregen de zes stakers over de post hun ontslagbrief thuisgestuurd. Dat ontslag heeft tot een slepend rechtsgeding geleid dat er mee eindigde, dat directeur Van Wijngaarden de ontslagenen niet behoefde terug te nemen en deze werden veroordeeld in de proceskosten, zijnde een bedrag van f 2500. Dat gebeurde op 19 januari 1976. Ze moesten tevens aan directeur Van Wijngaarden een schadevergoeding betalen van in to-

taal f 6000. Van dat vonnis besloten de arbeiders, die zich - hun ontslagbrief en het rechterlijk vonnis ten spijt - nog steeds als s t a k e r s beschouwden, in hoger beroep te gaan.

De staking bij Transelectron was "wild". Geen enkele bond schaarde zich er achter. De pers besteedde er nauwelijks aandacht aan.

De elf leden van het NVV-Jongeren-contact in Oss kregen kennis van hetgeen zich bij Transelectron had afgespeeld via een pamflet van "Arbeidersmacht". Deze groepering verklaarde zich van het begin af aan met de staking solidair en ontplooidde ook activiteiten, die o.a. bestonden uit het ronddelen van pamfletten onder potentiële onderkruipers. Naar aanleiding van dat pamflet dat in hun bezit kwam hielden de werkende jongeren een bijeenkomst. In die bijeenkomst verstrekte de afdeling Oss van "Arbeidersmacht" nadere informatie. Dat was voor de bewuste elf de direkte aanleiding voor hun schrijven aan de bonden.

Steunen jullie, zo vroegen de briefschrijvers, de staking bij Trans-electrom soms daarom niet, omdat jullie daar geen leden hebben? "Wij vinden", zo lieten ze daar op volgen, "dat elke arbeider recht op steun van de vakbeweging heeft."

De briefschrijvers deelden de bonden voorts mee, dat er een steunkomité was opgericht in verband met de proceskosten. "Het NVV-Jongeren-contact afdeling Oss is van mening dat dit comité door de bond moet worden gesteund", zo voegden zij daaraan toe. "Krijgen wij binnen 14 dagen géén bevredigend antwoord, met andere woorden: steunt de vakbond dit comité niet, dan voelen wij ons verplicht dit eigenhandig te doen... niet uit onze eigen zak... maar door inhouding van onze contributie over de maand april. Wij zijn van mening dat de contributie die wij maandelijks betalen te weinig wordt gebruikt voor de arbeidersstrijd."

De NVV-jongeren stuurden hun brief niet enkel naar hun organisaties, zij zonden er ook een naar het PvdA-Tweede Kamerlid Stan Poppe jr., van wie zij wisten, dat hij actief betrokken was of was geweest bij de zogenaamde "Maatschappij-kritische vakbeweging". Van hém was de eerste reactie afkomstig, die zij op hun rondschrijven ontvingen, getypt op het papier van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergezeld van een bedrag van f 25 als "bijdrage in de proces-kosten". Wij citeren daaruit het volgende:

"..... Helaas moet ik bekennen tot nu toe nog niets van deze staking te hebben gehoord... Ik weet dus niets van de zaak af, maar ik zou toch niet graag de indruk wekken er geen belangstelling voor te hebben... Ik kan jullie uiteraard ook geen antwoord geven op de vraag waarom de bonden deze staking niet steunen, hoewel ik natuurlijk wel mijn vermoedens heb. De belangstelling van "Arbeidersmacht", dat vaak als een soort anti-vakbondsgroep optreedt, is geen aanbeveling. En jullie vermoeden waarschijnlijk terecht, dat het ook iets te maken heeft met het feit, dat de mensen bij Transelectron blijkbaar geen lid van de bond zijn. In het algemeen zijn er twee omstandigheden waaronder de bonden meestal weigeren om een staking te steunen: a) als ze er weinig of geen leden hebben, b) als de staking buiten hen om begonnen is. Ik ben zelf ook van mening, dat een bond moeilijk elke staking kan gaan overnemen en stakingsuitkering kan verstrekken. Dan beslissen buitenstaanders over de vraag waar de stakingskas van de leden aan besteed zal worden. Bovendien loop je de kans dat het geld dan

dikwijls gebruikt wordt zonder kans op succes. Het NVV is groot geworden, doordat het in zijn opkomstperiode een eind maakte aan de "staak-maar-raak-methode", zoals dat toen genoemd werd. Maar een andere vraag is of de bonden daarom ook zo volkomen afwijzend moeten staan tegenover elk spontaan arbeidersprotest. Ik vind dat jullie gelijk hebben als je zegt dat je dan bij ongeorganiseerden ook weinig nieuwe leden kunt winnen. De vraag die jullie volgens mij in de bond aan de orde zouden moeten stellen is of er in een aantal gevallen geen middenweg is: Sympathie betuigen met elk eerlijk en gerechtvaardigd arbeidersverzet, advies geven en leden opwekken om solidariteit te betuigen, zonder nu direkt de stakingskas te openen.... Ik ben het echter niet eens met jullie dreigement de kontributie in te houden... Vraag of een distriktbestuurder het bondsbeleid bij jullie komt toelichten. Maar ga niet, als je je zin niet krijgt op kosten van de bond handelen. Organiseer dan desnoods zelf een steun-actie. Hoewel je dan wel goed moet overwegen of het doel van de staking dat rechtvaardigt. Want het kan zijn dat de bondsleiding je dan terecht kan verwijten een zaak te steunen die tegen de bond is gericht..."

Op de brief van Stan Poppe jr. heeft één van de elf NVV-jongeren op 27 maart een brief teruggeschreven omdat hij, naar hij verklaarde, "enkele dingen wilde rechtzetten". Hij legde aan Poppe uit, dat,

"de staking bij Transelectron géén zaak op zich is. Er zijn medio oktober '75 een achttal stakingen en bezettingen geweest die niet door de vakbond gesteund zijn of pas in later stadium als het uit de klauwen dreigde te lopen en de vakbondsheren de zaak weer in goede banen moesten leiden...."

Na erop te hebben gewezen, dat de vakbonden zich ook wel afzijdig hebben gehouden bij conflicten waarbij grote aantallen van hun leden waren betrokken (de schrijver van 't antwoord noemde als voorbeelden de Rotterdamse havenstaking van 1970 en de staking bij Bergoss in 1972), verklaarde hij, dat het er bij de jongeren niet in wilde, dat "de vakbond groot zou zijn geworden door minder te staken", gezien de grote, door vakbonden geleide stakingen in Italië, Engeland en Frankrijk. Tenslotte schreef hij:

"Wat betreft het uitnodigen van betaalde vakbondskrachten, we hebben twee uitnodigingen naar de districtsbestuurder gezonden en twee uitnodigingen naar een plaatselijk vakbondsbestuurder. De districtsbestuurder had het volgens zijn zeggen te druk en van de plaatselijke secretaris van het NVV hebben we nooit een reactie ontvangen..."

Inmiddels waren er bij de NVV-jongeren ook andere reacties binnengekomen. We kunnen ze niet in hun geheel weergeven en doen hier en daar een greep.

De NVV-bond "Mercurius" schreef 23 maart 1976:

"... Het ligt niet in onze bedoeling om op het terrein van de Industriebond welke actie dan ook te ondersteunen, daar binnen het

NVV dienaangaande konkrete afspraken zijn gemaakt..."

De Bouwbond-NVV op 24 maart:

"Het betreft hier kennelijk een actie in een bedrijf dat niet onder de werkingsfeer valt van onze bond..."

Het (landelijk) NVV-Jongerencontact op 26 maart:

"Het dagelijks bestuur van NVV-Jongerencontact stelt hierbij vast dat een dergelijk schrijven als afdeling op papier van NVV-Jongerencontact niet kan. De afdelingen van NVV-JC mogen zich alleen met algemene zaken bezighouden en niet met problemen welke tot het werkterrein van de bonden behoren..."

De reactie van de heer A. Lakerveld, distriktshoofd van de Industriebond NVV was wat uitvoeriger. Hij zette op 2 april uiteen, dat deze bond aan stakingen e.d. deelneemt volgens hetgeen daaromtrent wordt bepaald in statuten en huishoudelijk reglement. Als hij dat nader toelicht, blijkt het beleid van de bond

"er niet op gericht (te zijn) te pas en te onpas akties te voeren alleen om de aktie zelf... wij zijn nog steeds van mening dat ongeorganiseerden geen recht hebben op steun in welke vorm dan ook van de bond als ze in moeilijkheden zijn... wij zijn niet van plan op enigerlei wijze steun te verlenen aan dit opgerichte komité of aan welk komité dan ook dat in een dergelijke situatie tot stand komt... Bij het niet betalen van uw kontributie om de in de brief genoemde reden wil ik u er op wijzen dat hierdoor voor u grote problemen kunnen ontstaan met betrekking tot de voortzetting van uw lidmaatschap... Inmiddels werd deze zaak ook reeds besproken met NVV-Jongerencontact afd. Oss en kollega Harry Barendse van het NVV en uit een verslag van dit gesprek hebben wij begrepen dat een en ander u nu wat duidelijker is geworden, waarbij de verzekering is gegeven dat u ingezien heeft dat u met dergelijke handelwijzen op de verkeerde weg bent..."

Zoals opgemerkt: de brief van Lakerveld is gedateerd 2 april 1976. We kunnen ons in die datum niet vergissen omdat wij in het bezit zijn van fotocopieën van alle hier geciteerde brieven. Maar juist die datum maakt het slot van Lakervelds brief bijzonder raadselachtig. Immers op 26 april, dus ruim drie weken later pas, schrijft Harry Barendse, districtsecretaris van het NVV-Jongerencontact aan één van de betrokken jongeren:

"Beste vriend, op donderdag 29 april zal ik op jullie afdelingsvergadering aanwezig zijn. Ik wil dat er op die avond ruimte is voor een gesprek over de houding van de afdeling Oss ten opzichte van de besluitvormingslijnen van NVV-JC."

Met andere woorden: het gesprek, waarvan Lakerveld op 2 april al beweerde dat hij er een verslag van had gehad, zou op de 29ste april eerst plaats hebben. Zou, zeggen wij. Want het h e e f t nooit plaats gehad.

Op de bewuste avond van donderdag 29 april hebben de NVV-jongeren tevergeefs op Harry Barendse zitten wachten. Hij kwam niet opdagen.

Inmiddels was er wel weer een nieuwe reactie binnengekomen, nu van de Algemene Bond van Ambtenaren, gedateerd 26 april:

"... Wij wijzen u er op, dat Trans Electron tot het werkterrein behoort van de Industriebond NVV en dat wij ons niet ongevraged op het terrein van een andere bond begeven..."

Een gedachtenwisseling over dit alles leidde er toe dat de jonge NVV-leden in Oss op 20 april een circulaire rondstuurden, waarin zij uiting gaven aan hun "ernstige ongerustheid over het beleid dat het NVV de laatste jaren voert". In die circulaire verklaarden zij met nadruk, dat het hun niet alleen te doen was om kritiek op het beleid van de Industriebond, maar om kritiek op het gezamenlijke beleid van alle verenigingen, aangesloten bij het NVV. In deze circulaire leest men o.a.:

"...De antwoorden varieerden van het niet mogen gebruiken van het briefpapier van het jongerencontact (!!) tot het niet kunnen openen van de stakingskassen voor deze mensen (van Transelectron) iets waar helemaal niet om gevraagd was... Dit geval (Transelectron) staat niet op zichzelf. Er zijn tientallen gevallen op te noemen waar de vakbond een afwachtende houding aanneemt of zijn gezicht helemaal niet laat zien... De vakbond is nog wel een instituut ter verdediging van de rechten die de arbeiders al hebben behaald, maar: wordt er nog wel gestreden ter verkrijging van nieuwe rechten? De vakbond is aan het uitgroeien tot een gevaar voor de arbeiders zelf. Het gaat er steeds meer op lijken dat de vakbondsbestuurders tegen de grote ondernemers zeggen: "Houden jullie ze arm, dan houden wij ze rustig"... Het NVV is een groot log instrument geworden in handen van een paar mensen; helemaal vastgeroest in dit maatschappelijk systeem en daarom ook niet meer in staat om kritisch tegenover dit systeem te staan, laat staan te streven naar de opbouw van een andere maatschappij. Wij zouden iedereen willen vragen eens na te gaan wat de vakbond de laatste jaren eigenlijk voor zijn leden heeft gedaan, anders dan te wijzen op wat ze in vroeger jaren bereikt hebben..."

Deze circulaire van 20 april lokte een tweede reactie van de Industriebond NVV uit, ditmaal niet van distriktsbestuurder Lakerveld, maar van bondsvoorzitter Arie Groenevelt. Hij stuurde op 21 mei een brief waarin hij nog eens herinnerde aan de statutaire bepalingen waaruit, naar hij schreef...

"o.a. blijkt dat niet-georganiseerden geen beroep op de bond kunnen doen" en dat "de bond, en dus het bondsbestuur, geen boodschap heeft aan andere groepen van welke kleur dan ook, die menen dat ze de werkzaamheden van de bond moeten overnemen... U bent van een verkeerd uitgangspunt vertrokken. Dat uitgangspunt is, dat de werknemers bij Transelectron (waar de Industriebond NVV indertijd geen lid had toen de staking uitbrak) en Arbeidersmacht het recht hadden en hebben om te bepalen wat onze bond zou moeten

doen of nalaten. Als vakbondsleden moet het u toch duidelijk zijn dat zo'n gedragslijn binnen de kortste keren een eind zou maken

aan 't bestaan van de vakbeweging... Het niet betalen van contributie.... is het niet voldoen aan de plicht die op het lid van de bond rust en zal ongetwijfeld problemen gaan opleveren..."

Behalve deze reactie van Arie Groenevelt kwam er op de circulaire van 20 april ook nog een reactie binnen van geheel andere aard. Deze was afkomstig van katholieke werkende jongeren, gedateerd Den Bosch, 3 mei 1976 en luidde als volgt:

"...Wij ontvingen jullie brief van 20 april waarin jullie een aantal kritische opmerkingen hadden gezet over het vakbondsbeleid. Ook wij hebben als K.W.J. te maken gehad met de afwachtende houding van de vakbond... Met veel kritiekpunten zijn we het dan ook eens en als vakbondsjongeren (vooral georganiseerd binnen 't NKV) proberen we die zaken ook te veranderen. Dat dat moeilijk is hoeven we jullie niet te vertellen..."

Deze hele discussie tussen de NVV-jongeren en de NVV-bonden, gedeeltelijk gevoerd via brieven, gedeeltelijk ook via op wat ruimer schaal verbreide circulaire, bleef niet binnenskamers en onopgemerkt. Er kwamen behalve die reactie van de KWJ ook reacties van diverse politieke voorhoedegroepen, zoals bijvoorbeeld van de Marxistisch-Leninistische Partij Nederland, die een soort van "college" over de vakbondsopvattingen van deze partij bevatte. Er verschenen ook artikeltjes over de kritische actie van de Osse NVV-jongeren, o.a. in "Proletarisch Links" (het orgaan van de Nederlandse afdeling van de 4e Internationale) en in het door de "Socialistische Partij" uitgegeven blad "De Tribune".

Op het schoolmeesterachtige schrijven der Marxistisch-Leninistische Partij zijn de NVV-jongeren in Oss - voor zover wij weten - niet ingegaan. Maar zij hebben wel uiterst fel gereageerd op het stukje in "De Tribune". Op 21 mei hebben zij de "Tribune"-redactie laten weten het daarmee volstrekt oneens te zijn. Na er op te hebben gewezen dat er in het artikel in het blad van de "Socialistische Partij" maar liefst vier kapitale fouten (ofwel pertinente onjuistheden) voorkwamen - onjuistheden waarvan de auteur, aldus de NVV-jongeren, w i s t dat het onjuistheden waren - vervolgden de NVV-jongeren aldus:

"Dit alles doet ons nogal vreemd aan. Toch is het niet de belangrijkste reden waarom wij schrijven. Waar het in feite om gaat is het optreden van Arbeidersmacht. Ons was door Jan Narijnnesse beloofd, dat wanneer er een artikel geschreven zou worden, dat samen zou gebeuren met enkele leden van NVV-JC afdeling Oss. Dat is dus niet gebeurd. Het resultaat is een artikel met verdraaiingen en fouten. Een artikel dat geheel werd toegespitst op Arbeidersmacht en niet in dienst van onza actie voor een democratische en strijdbare vakbond."

Het schrijven eindigde met het verzoek deze brief in "De Tribune" te willen plaatsen. Dat verzoek is, naar de briefschrijvers ons mededeelden,

door "De Tribune" afgewezen.

ONS KOMMENTAAR

Tot zover de feiten. Ze spreken naar onze mening dermate voor zichzelf, dat ons kommentaar buitengewoon kort kan zijn. Het is ver van ons om nu op onze beurt "college" te gaan geven. Wij hebben de hele gang van zaken daarom zo uitvoerig weergegeven, omdat wij die karakteristiek achten voor wat er onder werkende jongeren leeft, niet om "lessen" uit te delen. Integendeel, wij vinden omgekeerd, dat wat deze jongeren ervaren hebben een les voor velen en wij bedoelen dan hetgeen ze ervaren hebben met de bonden en ook wat ze ervaren hebben met politieke groepen. De bewuste jongeren zijn, voor zover wij ze kennen, mans genoeg om daaruit bepaalde conclusies te trekken; anderen zullen het ook zijn. Twee korte opmerkingen slechts moeten ons van het hart. Ze zijn niet bedoeld als betweterige kritiek, maar slechts als aansporing tot discussie.

De eerste opmerking heeft niet zozeer betrekking op de NVV-jongeren uit Oss, dan wel op de argumenten die van de kant van de bonden om hun oren werden gesmeten en dan wél in het bijzonder het argument, dat de vakbeweging nimmer haar stakingskassen kan openstellen voor niet-leden. De Osse jongeren hebben er terecht op gewezen, dat ze alleen maar gevraagd hadden om een verklaring voor het beleid van de vakbeweging en meer niet. Afgezien daarvan is het door de bondsbestuurders gestelde als *z o d a n i g o n j u i s t*. Er zijn voorbeelden aan te wijzen van belangrijke acties, tijdens welke wél stakingsgelden aan niet-georganiseerden zijn uitgekeerd en wel om deze reden, dat een dergelijk beleid op dat moment in het belang van de bond was. Welk belang dat dan was en waarom de bonden in het algemeen de zelfstandige arbeidersacties *n i e t* willen steunen, dat is naar onze mening een van de belangrijkste, nog onvoldoende uit de verf gekomen punten uit de discussie.

Onze tweede opmerking is deze, dat de NVV-jongeren uit Oss in hun brief aan "Arbeidersmacht" gewagen van hun streven tot democratisering en tot het strijdbaar maken van de vakbeweging, maar in hun circulaire van de 20ste april er blijk van geven, dat de vakbeweging er op uit is de arbeiders "rustig te houden" en bezig is "uit te groeien tot een gevaar voor de arbeiders zelf". Geloven zij, dat die ontwikkeling uit de lucht is komen vallen? Geloven zij, dat die ontwikkeling tot staan gebracht kan worden en kan worden omgebogen en omgekeerd? Zo ja, waarop gronden ze dan die overtuiging? Daarover zouden ze, aan de hand van hun praktijk eens moeten nadenken en hun opvattingen - vanuit de praktijk - kenbaar maken. Wij zouden er graag met hen over willen discussieren. Want wij zijn ervan overtuigd, dat hun verwijzing naar de "grote, door vakbonden geleide stakingen in het buitenland" niet terecht is. Ook dáár oefenen de vakbondsleden felle kritiek op hun eigen organisaties en ook staan ze, als het er op aan komt even alleen als de arbeiders van Crosslandfilters, van Bergoss of van het bedrijfje in Uden hebben gestaan.

=====

AAN DE REDAKTIE VAN "DAAD EN GEDACHTE"

Mijne Heren,

Nu Uw kornuit Jaap Meulenkamp bijna de helft van het aprilnummer van "Daad en Gedachte" ter beschikking heeft gekregen voor zijn aanval op een twee pagina's tellende tekst van mij, die niet wordt afgedrukt, spreekt het vanzelf dat U deze verklaring in Uw blad publiceert.

1. Ik heb niet de minste behoefte tot interventie in Uw polemiek met de Federatie van Vrije Socialist, en het gewraakte memorandum dat ik op 13 november 1975 aan Albert Ledder zond, kan alleen worden opgevat als een onderdeel van de dienstverlening die ik beroepshalve aan bezoekers van het Internationale Instituut voor Sociale Geschiedenis verstrekt. Mijn gebrek aan belangstelling is onmiddellijk begrijpelijk voor wie zich de oorsprong van het "debat" herinnert. Een jaar geleden slaagde een anoniem er op hoogst opmerkelijke wijze in zijn sombere fantasieën in De Vrije Socialist te openbaren (1975, nr 2). Hoewel zijn schrijven geen andere verdienste had dan de openhartigheid waarmee de auteur zich aandiende als kandidaat-lid van een niet eens nieuw type politbureau, meende U deze mini-bureaucraat als een "anarchistische vriend" te moeten bestempelen, met wie men zich aangenaam kon onderhouden. Ieder zijn smaak. Uw socialisme is blijkbaar niet alleen wetenschappelijk, maar ook nog waardevrij.

2. Aangezien U al eens op briljante wijze van de Van Dale gebruik maakt hebt om Uw problemen omtrent de wisselwerking tussen theorie en praktijk op te lossen (D&G, maart 1975), had men toch mogen verwachten dat U voor het woord "gedachtenwisseling" Uw hand niet om zoudt draaien. Het gaat hierbij om "twee of meer personen", Heren, "die elkander hun gedachten mondeling of schriftelijk mededelen". Dus niet mijn memorandum en de tekst achterhouden; en Uw opponenten in het vervolg Uw stukje toesturen." Voor Uw lezers, die zich de gemakken van Uw procedure misschien niet zo realiseren, hier één illustratie uit de vele die Uw pennevrucht tot een sieraad maken voor iedere verhandeling over sofismen.

J.M. begint een van zijn paragrafen als volgt: "In mijn schrijven aan De Vrije Socialist heb ik gezegd dat Bakoenin de regering van 4 september 1870 verweet de boeren niet te hebben gerevolutioneerd. Dat strijkt JK tegen de haren in en hij zegt daarvan: 'Te suggereren dat Bakoenin ook maar iets verwachtte van de regering van 4 september 1870, is zonder meer lachwekkend.' Nu is het verre van mij iets te willen suggereren". Nee, J.M. wil "feiten" en laat aan de hand van een citaat uit L'Empire knouto-germanique (begonnen in november, niet in september 1870) zien dat Bakoenin de domheid van genoemde regering bewezen achtte, omdat deze geen boerenopstand in Frankrijk had gestimuleerd. Quod erat demonstrandum.

Wat dat "suggereren" betreft, J.M. moet je weer eens in de Van Dale kijken. Je schreef in je eerste "schrijven": "Het zou ons niet moeilijk vallen vele citaten van Bakoenin te brengen waarin de opvatting naar voren komt, dat de revolutie afhankelijk is van de 'grote mannen'. In vrijwel al zijn geschriften is dat idee te vinden. (Volgen enkele titels.) In zijn brochure L'Empire knouto-germanique et la Révolution sociale verwijt hij notabene het gouvernement van 4 september (1870), dat het de boeren niet heeft ge-

revolutioneerd."

Net als toen kom je nu weer met de suggestie aangezet dat Bakoenin zijn laatste hoop voor het verslagen Frankrijk op een Parijse regering had gesteld. Maar nu maak je je door je citaat nog lachwekkender: of denk je soms dat men van iemand meer moet verwachten naarmate zijn domheid duidelijker bewezen is? Dat zou je wel willen.

In mijn memorandum schreef ik na de zin die JM aanhaalt, dat Bakoenins eind augustus 1870 begonnen Lettre à un Français "er reeds geheel en al op gericht was deze - toen nog niet eens bestaande - republikeinse regering (van 4 september) bij voorbaat als contra-revolutionair te karakteriseren." Dit uitgangspunt van Bakoenin is, behalve in zijn geschriften, in alle desbetreffende literatuur vermeld (met uitzondering natuurlijk van het boek van de stalinist Moissonnier). JM had het zelfs wel in zijn Quack kunnen lezen, maar hij heeft een wonderlijke gave om dit werk alles te beproeven en het slechte te behouden, dat sindsdien gecorrigeerd is door driekwart eeuw Bakoenin-onderzoek, helaas aan JM voorbij gegaan.

Al met al echter, Heren, en daar gaat het maar om: als men U feiten voorlegt die U niet aanstaan, is dat geen reden om ze te supprimeren.

3. Een derde motief waarom ik geen prijs stel op Uw "discussies", is dat ik me niet kan permitteren van tijd tot tijd kleine boekwerken te schrijven om de zeuderige nonsens te weerleggen die Uw betweter in enkele bladzijden weet op te hopen. Het is al erg genoeg dat ik nu de moeite moet nemen Uw lezers er voor eens en altijd van te overtuigen dat zij zijn gebabbel beter kunnen overslaan.

In mijn memorandum deelde ik Ledder mee dat een door JM geciteerde proclamatie uit september 1870, die Bakoenins sterk autoritaire karakter zou moeten aangeven, niet van september 1870 dateerde en evenmin van Bakoenin was. JM trekt nu alle registers open om te bewijzen dat hij het wel degelijk bij het rechte eind had. En zie: na zes feitelijke onjuistheden en twee verdraaiingen van mijn tekst in anderhalve pagina (en na te hebben gemonstreerd dat hij het verschil tussen een decreet en een program nog in Van Dale moet nazien) "bewijst" hij dat Bakoenin iets te maken gehad moet hebben met een proclamatie van het Comité central du Salut de la France, dat een grote rol speelde bij de opstand te Lyon in september 1870.

Jammer voor hem dat nooit iemand dit overbekende feit in twijfel heeft getrokken: allicht niet, want Bakoenin heeft genoemde proclamatie gewoon ondertekend. Maar jammer vooral dat JM de tekst nooit gelezen heeft. Dan had hij namelijk kunnen constateren dat het hier om een geheel andere verklaring gaat dan die oorspronkelijk door hem was aangehaald...

Vanzelfsprekend was alles wat ik geschreven had, volkomen exact. Ik pleeg het "bronnen controleren" aan het schrijven vooraf te laten gaan.

4. Het aardige van dit alles is, dat JM zijn fonkelende bewijsvoering liet volgen door de woorden: "Dat zijn feiten waaraan niet te tornen valt. Jawel, maar feiten, zegt JK, 'zijn een fetisch van de burgerlijke wetenschap'. Dus JK zal ook deze feiten wel naast zich neerleggen en het beter willen weten dan Bakoenin zelf. Want wanneer je de feiten niet belangrijk acht, dan kost het weinig moeite de werkelijkheid aan te passen bij het beeld dat je zelf van Bakoenin hebt gevormd. Het beeld is dan belangrijk, niet de werkelijkheid. En de feiten? Die offer je dan op het altaar van God Bakoenin.

JM's capaciteiten om beeld en werkelijkheid van elkaar te onderscheiden kunnen hier buiten beschouwing blijven. Maar zijn moralistische bespiegelingen vragen om een reproductie van de - uiteraard niet geciteerde - slot-alinea van mijn memorandum. Die begon met de meest vergaande uiting van Bakoenin-verering van het gehele stuk: "Het is dus met Bakoenin wat ingewikkelder dan het lijkt." Je draait de zaak dus ook wat om, JM: je hele verhaal over "grote mannen" en geheime organisaties - die je ook al niet uit elkaar kunt houden - is gebaseerd op een fictie, want ik was het die jou erop wees dat men Bakoenin niet zo simplistisch kan behandelen.

Doch dit zal niemand meer verbazen. Mijn tekst vervolgde: "Maar wie 'feiten' wil, krijgt nu eenmaal wat hij zoekt: geïsoleerde momenten uit een historisch context die bestaat uit contradicties en in voortdurende beweging is. Op zichzelf beschouwd is een 'feit' een essentieel obstakel voor ieder begrip ervan. De heer Meulenkamp heeft niets gedaan dan dit nog eens te onderstrepen." Duidelijk, niet? Het is geenszins zo dat ik "de feiten niet belangrijk acht", ik acht JM niet in staat ermee om te gaan. Alle kennis van Arthur Lehning over Bakoenin zou hem niet baten, omdat hij er niet één interessante conclusie uit zou kunnen trekken.

Inderdaad zijn feiten de fetisch van de burgerlijke wetenschap en daarom ook, Heren, van Uw burgerlijk-wetenschappelijke socialisme. Maar zelfs Uw bestaan is niet een simpel feit; het is eveneens een historisch proces, waarin U onder meer een erfgenaam bent van de marxistische ideologie van de Groep van Internationale Communisten. Die relatie is jaren geleden eens zo geformuleerd: "Wat zich destijds al manifesteerde als een vals bewustzijn van het falen van de revolutionaire beweging, is met de terugkeer van de klassenstrijd tot wwn versteend relict van deze nederlaag zelf geworden."

Het is een milde formulering.

Vertelt JM ons niet dat "de revolutie niet afhankelijk is van het handelen van 'bewuste revolutionairen', doch louter en alleen van het handelen van een onderdrukte klasse"? Ik laat U gaarne Uw genoegen zeer onderdrukt te zijn, en heel weinig bewust. Maar op de dag dat het proletariaat zijn eigen geschiedenis gaat maken door zichzelf af te schaffen, zal het uit bewuste revolutionairen bestaan; en die dag zult U beleven op de bekende vuilnisbelt.

12.5.76

Jaap Kloosterman

ENKELE KANTTEKENINGEN

Wij hebben onze vriend en medewerker, J.K., gevraagd bij het schrijven van J.K. zijn kommentaar te leveren. Hij liet ons het volgende weten:

"Als eenvoudige arbeider ben ik toch zeker geen partij voor een knappe man als J.K., die over een woordenschat beschikt waaraan ik niet kan tippen, ondanks het bezit van de Van Dale. Hij weet me zelfs met latijn om m'n oren te slaan. Asjeblieft' Kun je na-gaan hoe geleerd die man wel is.

Maar zonder gekheid: jullie verwachten toch zeker niet, dat ik op een dergelijk *vlerkerig*, *arrogant* en *onbeschoft* stuk ook nog ga antwoorden. Wil J.K. zijn waardigheid te grabbel gooien dan

is dat zijn zaak. Ik doe daar echter niet aan mee."

Wij kunnen het standpunt van J.M. volkomen onderschrijven, maar kunnen het toch niet laten onzerzijds enkele kanttekeningen te maken, hoewel het eigenlijk te veel eer is.

- J.K. verwijt ons, dat wij niet zijn hele memorandum hebben gepubliceerd. Dit houdt dus in dat wanneer een blad een bepaald boek aan een kritische beschouwing onderwerpt, de redactie genoodzaakt zou zijn het hele boek te publiceren. Wij meenden dat we konden volstaan met alleen dat weer te geven waar op in gegaan wordt. Maar dat zullen we dan wel weer mis hebben.

- Neen, van iemand (ook van een regering) waarvan de *domheid* duidelijk bewezen is, verwacht je natuurlijk niets. Maar die domheid blijkt pas uit het handelen, dus pas *achteraf*, zoals ook de *arrogante zelfgenoegzaamheid* van J.K. ons bleek na het schrijven van zijn stukje.

- De hele discussie ging er om, dat J.M. beweerde, dat Bakoenin autoritaire trekken had en de revolutie afhankelijk achtte van "bewuste revolutionairen". Heeft J.K. dit nu weerlegd? Integendeel: aan het slot van zijn stukje bevestigt hij het gelijk van J.M. door zelf ook nog eens duidelijk te stellen, dat ook volgens hem de revolutie inderdaad afhankelijk is van "bewuste revolutionairen".

- Wij hebben er vrede mee op "de vuilnisbelt" der historie terecht te komen. Wij hebben dan ook niet de pretentie de *voorhoede* van het proletariaat te zijn. Inplaats van de schoolmeester tegenover de arbeiders te spelen, proberen wij het handelen der arbeiders te begrijpen en te verklaren. Hun *de weg wijzen* laten we over aan J.K. en zijn vrienden.

In elk geval zal de "vuilnisbelt" ons er voor behoeden ooit nog eens zitting te gaan nemen in een gemeenteraad. Of erger nog: minister te worden in een burgerlijke kontra-revolutionaire regering en er aan mede te werken dat bepaalde machtsposities van de arbeiders worden vernietigd, zoals van anarchistische zijde wél is gedaan.

- Hiermee achten we deze zaak voor afgedaan. Voortaan zullen stukken van de soort als dat van J.K. zonder meer in de prullemand verdwijnen.

Redactie "Daad en Gedachte"

BELANGRIJKE LEEDEDELING

Wij maken onze lezers er nogmaals op attent, dat met ingang van 3 juli 1976 het adres van "Daad en Gedachte" is veranderd.

Het nieuwe adres luidt aldus:

"Daad en Gedachte"
Schouw 48-11,
LELYSTAD;

OVER DANIEL COHN-BENDIT EN OVER TWEE
VERSCHILLENDE VORMEN VAN STRIJD

Een aantal weken geleden kondigde "De Volkskrant" in welgeteld twaalf regels een nieuw boek van Daniel Cohn-Bendit aan. Het blad noemde hem "een vooraanstaande figuur tijdens de mei-revolte van 1968 in Frankrijk"... die "alleen al door zijn verschijning de massa-hysterie opwekte..." De redactie van "De Volkskrant" was slecht geïnformeerd en herkauwde een hardnekkige legende.

Daniel Cohn-Bendit was geen vooraanstaand figuur tijdens de mei-gebeurtenissen van '68. Hij was het alleen al daarom niet, omdat deze mei-gebeurtenissen zich voor het aller-, allergrootste deel buiten Parijs afspeelden. Van wat men de mei-gebeurtenissen pleegt te noemen vormden de botsingen tussen studenten en politie in het Parijse Quartier Latin een uiterst klein onderdeel.

Niet een handvol of enkele duizenden studenten brachten in mei 1968 in de door hen bezette Sorbonne of het eveneens door hen bezette Théâtre de l'Odéon het regiem van De Gaulle of de regering-Pompidou aan het wankelen. Dat gebeurde door de kris-kras over het land spoelende golf van stakingen met bedrijfsbezetting van negen miljoen Franse arbeiders. Wat er gebeurde in plaatsen als Nantes, Cléon, Flins of Sochaux (om er slechts enkele te noemen) was van groter betekenis dan wat er in Parijs voorviel. Vergeleken met de slag die de Peugeot-arbeiders in Sochaux tegen de oproerpolitie leverden (en die door de arbeiders werd gewonnen) waren de gevechten in de Parijse Rue Gay-Lussac van secundair belang. In de vliegtuigfabriek Aviation-Sud in Nantes gebeurden interessanter dingen dan op de Boulevard Saint-Michel.

Maar zelfs in Parijs verdiende de spontane aktie van het spoorwegpersoneel op het station St.Lazare of de strijd van de arbeiders in de métroremises méér aandacht dan wat er zich afspeelde in en rond de universiteit of in de daar vlakbij gelegen schouwburg. Ook dan echter, wanneer men de blik uitsluitend op het studentenverzet wil richten, is het volstrekt onjuist om Daniel Cohn-Bendit als een van de belangrijkste leiders te bestempelen. Hij was het niet, hij werd als zodanig gedoodverfd, o.a. door de bolsjewiek Georges Marchais in diens partijblad "l'Humanité". De rest van de burgerlijke pers heeft het Marchais braaf nagepraat. Niet de verschijning van Daniel Cohn-Bendit wekte massa-hysterie, maar een hysterische dagbladpers heeft hem de leidersmantel om de schouders gehangen. Sindsdien is Daniel Cohn-Bendit dit kledingstuk blijven dragen, hoe pitsierlijk het hem ook stond.

Voor zover bij het studentenverzet iets tot uiting kwam van de ideeën van de Mouvement du 22 mars (Beweging van de 22ste maart - aldus genoemd naar gebeurtenissen die op 22 maart '68 aan de faculteit te Nanterre voorvielen) had - de beweringen van Marchais ten spijt - niet Daniel Cohn-Bendit daar in de eerste plaats mee te maken. Van die bewegingen waren veel-er anderen, een figuur als Geismar bijvoorbeeld, de exponent.

Daniel Cohn-Bendit onderhield, al voor 1968, kontakten, tamelijk losse kontakten overigens, met de Franse groep "Noir et Rouge" ("Zwart en Rood"). Hij stond via deze groep in nog weer lossere verbinding met de groep "Informations Correspondance Ouvrières" ("I.C.O."). De vaste kern

van de laatste groep was bepaald niet onder de indruk van zijn maatschappelijk inzicht. Van de klassenstrijd van de arbeiders had hij slechts een uiterst vage en bovendien nog in veel opzichten onjuiste voorstelling.

In de mei-dagen van 1968 verdedigden de Franse bolsjewieken met alle middelen waarover zij maar beschikten de gevestigde orde. Nadat de C.P. door het spontane optreden van de arbeiders was overrompeld, deed zij haar uiterste best haar greep op de werkende klasse terug te krijgen. Eén van de middelen daartoe was het ontketenen van een massa-hysterie tegen de studenten. Daniel Cohn Bendit liet zich door een dergelijke houding van de Franse C.P. volkomen overdonderen.

Tijdens een van de diverse grote manifestaties gedurende de meidagen was hij met een megafoon gewapend, op de Place Denfert-Rochereau op de aldaar staande enorme stenen leeuw geklommen. Hij slaagde er niet in zich verstaanbaar te maken doordat de C.P. haar luidsprekerwagens aan liet rukken. Daaruit schalden aanwijzingen voor de demonstranten, die er op waren gericht de betoging als een nachtkars te doen uitgaan. Daniel Cohn-Bendit werd er door verrast en stond er volslagen hulpeloos tegenover.

Was zijn komplette afgang het gevolg van onvoldoende inzicht in het kontra-revolutionaire karakter van de C.P.? Wie kennis heeft genomen van zijn boek over "de linkse beweging", dat hij terstond ná de mei-gebeurtenissen samen met zijn broer Gabriël heeft geschreven, zal die vraag niet zonder meer bevestigend willen beantwoorden. De gebroeders Cohn-Bendit geven in dat geschrift blijk van een zéér kritische instelling ten opzichte van het bolsjewisme en de Russische revolutie en wie het gelezen heeft kan niet zeggen dat zij zich door Lenin knollen voor citroenen laten verkopen. De hulpeloosheid van Daniel Cohn-Bendit ten opzichte van de bolsjewieken sproot niet uit gebrek aan kritische zin, maar uit iets geheel anders voort. Zij was een gevolg daarvan dat hij - zijn broer Gabriël in veel geringere mate - vervuld was van de gedachte, dat de "revolutionaire partij" van leninistisch model vervangen diende te worden door een geheel ánder soort voorhoede. De opvatting, dat inplaats van wélke "voorhoede" dan ook de proletarische massa haar eigen boontjes zou dienen te doppen lag hem verre. Vandaar dat hij, toen de arbeidersmassa's zelf handelend ten tonele verschenen, de aansluiting met die massa's miste. Hij besepte in het geheel niet, dat de "voorhoede" waar hij van droomde in een vacuum zweefde en veel zwakker georganiseerd was dan de C.P. en haar vakverbond C.G.T.

Niet de nieuwe "voorhoede" was in staat de C.P. te beletten haar kontra-revolutionair spel te spelen, alleen de massa's zouden dat hebben gekund indien de beweging verder zou zijn voortgeschreden. Wie in die situatie, gelijk Cohn-Bendit, "nieuwe voorhoede" wilde spelen was bij voorbaat een geslagen man. Wie op de stenen leeuw op de Place Denfert-Rochereau wou klimmen om de massa te vertellen wat of zij moest doen, die kon slechts de ervaring opdoen, dat de C.P. voor het manipuleren van en het geven van bevelen of aanwijzingen aan de massa veel beter was toegerust.

Aandachtige lezing van het boek van de gebroeders Cohn-Bendit kan, naar onze overtuiging, tot geen andere konklusie leiden, dan dat hun zwakte precies dáár ligt waar wij haar hier hebben aangeduid. Bij hun kritiek op het bolsjewisme gaan zij niet van een proletarisch gezichtspunt uit. Niet zozeer omdat zij een dergelijk gezichtspunt verwerpen, maar omdat zij er niet de flauwste notie van hebben.

Eén jaar ná de mei-gebeurtenissen werd ons datgene, wat wij bij lezing van het boek reeds hadden menen te konstateren, nog véél en véél dui-

delijker. Tijdens een internationale bijeenkomst in Brussel waren wij er getuige van, dat Daniel Cohn-Bendit er door Franse arbeiders op werd gewezen, dat hij in de meidagen van '68 geen enkel benul had gehad van wat er speelde en dat hij zich in de tijd die daarna was verstreken zich dat benul al evenmin had eigen gemaakt. Vêél scherper dan uit het boek kwam bij die discussie naar voren, dat de strijd van Daniel Cohn-Bendit en de klassenstrijd van de arbeiders twee verschillende vormen van strijd vertegenwoordigen.

In de jaren die daarna verstreken is het onbegrip van Daniel Cohn-Bendit voor de strijd van de arbeiders alleen maar groter geworden en is het onderscheid tussen de strijd die hij wil voeren en die waarin de arbeiders dagelijks gewikkeld zijn hoe langer hoe duidelijker aan de dag getreden. Men heeft het kunnen zien enerzijds aan de interviews die hij aan enkele Franse journalisten heeft toegestaan, anderzijds aan de verzoeken, die hij tot de Franse regering heeft gericht om hem weer in Frankrijk toe te laten.

Over de interviews hebben wij al eens eerder geschreven. Wat zijn verzoeken om toelating betreft, zij vloeien voort uit de omstandigheid dat hij na de mei-gebeertenissen van '68 uit Frankrijk is uitgewezen. Die uitwijzing was mogelijk doordat Daniel Cohn-Bendit, in tegenstelling tot zijn broer Gabriël, de Duitse nationaliteit bezit.

Beide broers, die in Frankrijk geboren zijn, hebben een Duitse vader en een Franse moeder. Als gevolg daarvan konden ze en dienden ze op een gegeven ogenblik te kiezen, hetzij voor het Franse, hetzij voor het Duitse staatsburgerschap. Gabriël koos voor de Franse, Daniel voor de Duitse nationaliteit, omdat hij - wonende in Frankrijk - dan niet in militaire dienst zou hoeven.

Indien Daniel Cohn-Bendit een arbeider zou zijn geweest, hij zou in Duitsland als arbeider als vanzelf bij de strijd van de arbeiders betrokken zijn geweest. Hij zou, voor de deelneming aan de proletarische strijd niet persé in Frankrijk hebben moeten vertoeven, noch de toestemming van welke regering ook nodig hebben gehad. Maar het ging onze Daniel niet om de arbeidersstrijd, maar om die totaal andere worsteling, waarbij hij in de mei-dagen van 1968 betrokken was geweest en waarvan men hem het leiderschap had toegedicht, dat hij thans in ieder verzoek aan de Franse autoriteiten opeist.

Waarom, daar kwam de redenering van Daniel Cohn-Bendit op neer, mag de Trotskistische leider Krivine, die óók politieke oppositie tegen de regering van Frankrijk voert, wél de kans krijgen dat te doen, ik daarentegen, als de exponent van een andere politieke oppositie niet? Het argument onderstreepte met ieder woord niet slechts, dat Daniel Cohn-Bendit zich de leider van een bepaald soort oppositie voelde, maar ook dat het om een beweging ging, die van een totaal andere structuur is, dan de zelfstandige beweging van de arbeiders.

Aan geen enkele arbeider, zélfs niet aan een buitenlandse arbeider, kan de Franse regering beletten om de klassenstrijd te voeren. Natuurlijk, ze kan een individuele buitenlandse arbeider het land uitzetten, niet alle buitenlandse arbeiders. En wie ze ook het land uitzet, de klassenstrijd gaat gewoon door. Maar met de beweging waarvan Daniel Cohn-Bendit de leider is dan wel zich de leider voelt, is het nu eenmaal anders gesteld. En juist om die reden had "De Volkskrant" ongelijk toen ze hem als dé "leider" van de mei-gebeertenissen van 1968 schilderde.

=====

D E P O R T U G E S E E R V A R I N G

Sedert de groep "Daad en Gedachte" in de herfst van het vorige jaar de brochure "Het andere Portugal" publiceerde en daarin de balans opmaakte van die gebeurtenissen die men "de Portugese revolutie" heeft genoemd, is er in Portugal het een en ander voorgevallen. Onze konklusie, dat de zogenaamde Portugese revolutie en de klassenstrijd van de Portugese arbeiders twee fundamenteel verschillende dingen waren is er door bevestigd. Zelfs zij, die zich ook thans nog hardnekkig vastklampen aan de opvatting dat er daarginds van een sociale revolutie sprake was, kunnen niet ontkennen dat de recente ontwikkeling geheel anders verloopt dan zij hadden gehoopt of zich hadden voorgesteld. Inplaats van te erkennen dat de maatschappelijke betekenis van de 25e april 1974 geheel anders was dan zij veronderstelden, houden zij vast aan hun verkeerde analyse en spreken derhalve van "een revolutie op de terugtocht".

Dit soort lieden, tegen wie onze brochure destijds in de allereerste plaats was gericht, zouden er goed aan doen eens kennis te nemen van twee zopas verschenen publikaties van Portugese zijde, waarin de werkelijke betekenis der Portugese ervaring op niet mis te verstane wijze wordt geschil-derd. We bedoelen de brochure "De sociale oorlog in Portugal" van Jaime Semprun en "De Portugese ervaring", geschreven door een in Frankrijk wonende Portugees, die zich het pseudoniem van Charles Reeve heeft gekozen 1). De inhoud van beide geschriften kunnen we hier niet volledig weergeven. We volstaan met slechts enkele citaten, die o.i. voor zichzelf spreken.

Semprun, die geen enkel respect toont voor mythen van de zich links-radikaal noemende groepen, schrijft:

"De radikaalste.... arbeiders hebben alle partijen en sekten, die beweren het proletariaat te vertegenwoordigen en er aanspraken op maken de proletarische voorhoede te zijn, ver achter zich gelaten.... wat de arbeiders in Portugal laten zien, en waarover angstvallig wordt gezwegen, kan worden aangeduid als de kiem van een moderne revolutie, zonder vlag en ideologie (zoals in Kroonstad of in Boedapest in 1956) en dat men daar niets van begrijpt komt niet doordat Portugal zo ver weg is, maar het komt doordat het om bewegingen van werkelijk proletarisch karakter gaat, die hun vijanden, zowel in Portugal als elders dodelijke schrik hebben aangejaagd...."

Reeves zegt o.a.:

"De Portugese ervaring bewijst, dat wanneer het leger als omwentelende faktor wordt geaccepteerd, inplaats dat naar de vernietiging van het leger wordt gestreefd, de revolutie onvermijdelijk verslagen wordt door hen, die naar de regels van het militaire instituut handelen.. In hun strijd voor de opheffing van

1) Beide brochures zijn ook in Duitse vertaling verschenen bij de uitgeverij "Association" in Hamburg, Postfach 132251, 2 Hamburg 13.

de loonarbeid staan de arbeiders volstrekt alleen en zij kunnen alleen maar op hun eigen kracht vertrouwen en op akties en praktijken die hun kollektief optreden verder ontwikkelen. Dat zijn de fundamentele beginselen van de moderne revolutionaire strijd. Het is hoog tijd daar weer van uit te gaan..." 2)

Reeves zegt dat in een brochure, die niets heel laat van het wijdverbreide sprookje, dat de Portugese "Beweging der Strijdkrachten" (MFA), een revolutionair karakter zou dragen. Hij toont aan, dat er van die MFA weinig of niets van betekenis is overgebleven en dat de strijdkrachten gebruikt zijn voor het herstel van de "normale" toestand, dat wil zeggen voor het herstel van de rust en de burgerlijke orde.

Reeves schrijft ook:

"De revolte van 25 november 1975, die werd gesteund door de bolsjewistische partij en haar massa-organisaties, gebruikten de traditionele krachten in het leger om de linkervleugel van de MFA onschadelijk te maken en zo de vereiste militaire voorwaarden te scheppen voor 'normale' verhoudingen... wat die revolte aan het licht bracht was de onhoudbaarheid van de opvattingen van de linkse groepen, die meenden, dat het militaire apparaat van binnen uit moest worden veroverd om vervolgens met behulp daarvan het staatsapparaat te veroveren, waarna dan een 'volksregering' zou kunnen worden gevormd als eerste stap op de weg naar het staats-socialisme..."

Reeves, voor wie het "staats-socialisme" gelijk staat aan staatskapitalisme, laat zien, dat de opvattingen van de linkse groepen een gevolg is van hun jakobijnse en leninistische zienswijze omtrent de verovering van de macht, die hun belet de werkelijke en wezenlijke inhoud van een verovering van de macht door de arbeidersklasse te zien of te begrijpen. Hij konstateert ook, dat diezelfde jakobijnse en leninistische zienswijze verhindert, dat zij de betekenis van de gebeurtenissen van de 25e november verstaan. Hún opvatting karakteriseert hij als een "putschistisch-militaire opvatting van de sociale revolutie", die hij volstrekt strijdig acht met een proletarische opvatting daaromtrent, die de konsekventies trekt uit de klassenstrijd van de arbeiders. Hij zegt het niet met zoveel woorden, maar het komt er wel op neer: van de klassenstrijd van de arbeiders hebben de linkse groepen in en buiten Portugal niet 't flauwste benul en dientengevolge heeft hún optreden met de strijd van de arbeiders niets te maken. Het omgekeerde zou volgens ons een nog betere omschrijving zijn: omdat het optreden der groepen niets met arbeidersstrijd te maken heeft hebben zij van de arbeidersstrijd geen flauw benul!

-
- 2) Naar onze mening "streeft" de proletarische omwenteling niet naar de vernietiging van het leger maar is de vernietiging ervan een van haar konsekventies. De formulering van Reeves ver-raadt duidelijk de sporen van een idealistisch standpunt. Dat doet echter niets af aan de waarde van zijn analyse.

=====